

Mogyoród Nagyközség Önkormányzat Képviselő-testületének
/2017. () önkormányzati rendelete
a Somlyó helyi jelentőségű védett természeti területté nyilvánításáról

Mogyoród Nagyközség Önkormányzat Képviselő-testülete a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 24. § (1) bekezdésének b) pontjában kapott felhatalmazás alapján, figyelemmel a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 24. § (3) bekezdésében foglaltakra, a következő rendeletet alkotja:

1. §

- (1) Mogyoród Nagyközség Önkormányzat Képviselő-testülete helyi jelentőségű védett természeti területként az 1. mellékletben szereplő ingatlanokat (a továbbiakban: HTT) védetté nyilvánítja a Somlyó helyi védett terület elnevezéssel.
- (2) A HTT kiterjedése 72.527 m². A HTT-hez tartozó ingatlanok nagyságát és művelési ágát a 1. melléklet tartalmazza.

2. §

A védetté nyilvánítás indoka és természetvédelmi célja, hogy

- a) a Somlyó, mint a Szent László-kilátónak helyet adó terület és természeti érték, így különösen
 - aa) a Szent László Kilátó környezetének fenntartható ökoturisztikai hasznosítása, a természetes és védett növényfajok és élőhelyeik legkisebb zavarása mellett,
 - ab) a területen élő védett növény- és állatfajok állományainak, így különösen a bíboros kosbor, budai imola, macskahere, pusztai meténg, tavaszi hérics, a gyurgyalag,
 - ac). a terület felszínmorfológiai értékeinek jövő nemzedékei számára történő megőrzése, valamint lehetőség szerinti környezeti állapotának fejlesztése, javítása,
- b) Mogyoród településképét is meghatározó, a nemzeti ökológiai hálózat részét képező természetes érték megóvása, a biológiai sokféleség növeléséhez a feltételek megteremtése,
- d) az emberi zavarást a Kilátó szűk környezetére és a kijelölt gyalogos ösvényekre, utakra szorítása,
- d) idegenhonos és intenzíven terjedő fa- és cserjefajok visszaszorítása,
- e) a HTT területének fenntartható használata.

3. §

- (1) A HTT természeti értékeinek felsorolását és természetvédelmi kezelési tervét a rendelet 2. melléklete tartalmazza.
- (2) A HTT területén található élőhelyek kezelési javaslatait a 1. függelék, míg a részletes kezelési leírásaikat a 2. függelék tartalmazza.
- (3) A HTT növénytani fajlistáját a 3. függelék tartalmazza.

4. §

(1) Az 1. §-ban meghatározott területeken Mogyoród Nagyközség Önkormányzat jegyzőjének, mint természetvédelmi hatóságnak a hozzájárulása szükséges:

- a) bejelentés vagy építési engedély nélkül végezhető építési, felújítási, bontási tevékenységhez,
- b) quaddal, terep-motorkerékpárral, segédmotoros kerékpárral, motorkerékpárral történő közlekedéshez,
- c) lóval, kerékpárral a közforgalom számára meg nem nyitott utakon és a gyalogösvényeken történő közlekedéshez,

- d) a ingatlan 15 %-nál nagyobb területén fakivágásához,
 - e) honos fa kivágásához,
 - f) nem erdőtervezett területen növény telepítéséhez, cseréjéhez,
 - g) terepszint rendezéshez vagy a terület művelési ágához nem köthető ideiglenes hasznosításhoz.
- (2) A természetvédelmi hatóság eljárásai során a 2. §-ban meghatározott célokat és a kezelési tervet figyelembe véve adja meg a hozzájárulását.

5. §

A terület természetvédelmi kezelési feladatait ellátó szervezet a Mogyoródi Polgármesteri Hivatal.

6. §

Ez a rendelet 2017. április 22. napján lép hatályba.

Mogyoród, 2017. február ...

Paulovics Géza
polgármester

dr. Moldván Tünde
jegyző

Ezen rendelet kihirdetése megtörtént: 2017. február ... napján.

dr. Moldván Tünde
jegyző

1. HTT érintett ingatlanainak adatai

	A	B	C
	Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (m²)
1			
2	0198/2	a erdő	15398
3		b kivett kilátó	1000
4	0198/7	erdő	6684
5	0198/12	legelő	14384
6	0198/13	erdő	17662
7	0198/15	legelő	17399

Somlyó Helyi Természetvédelmi Terület

Természetvédelmi kezelési terv

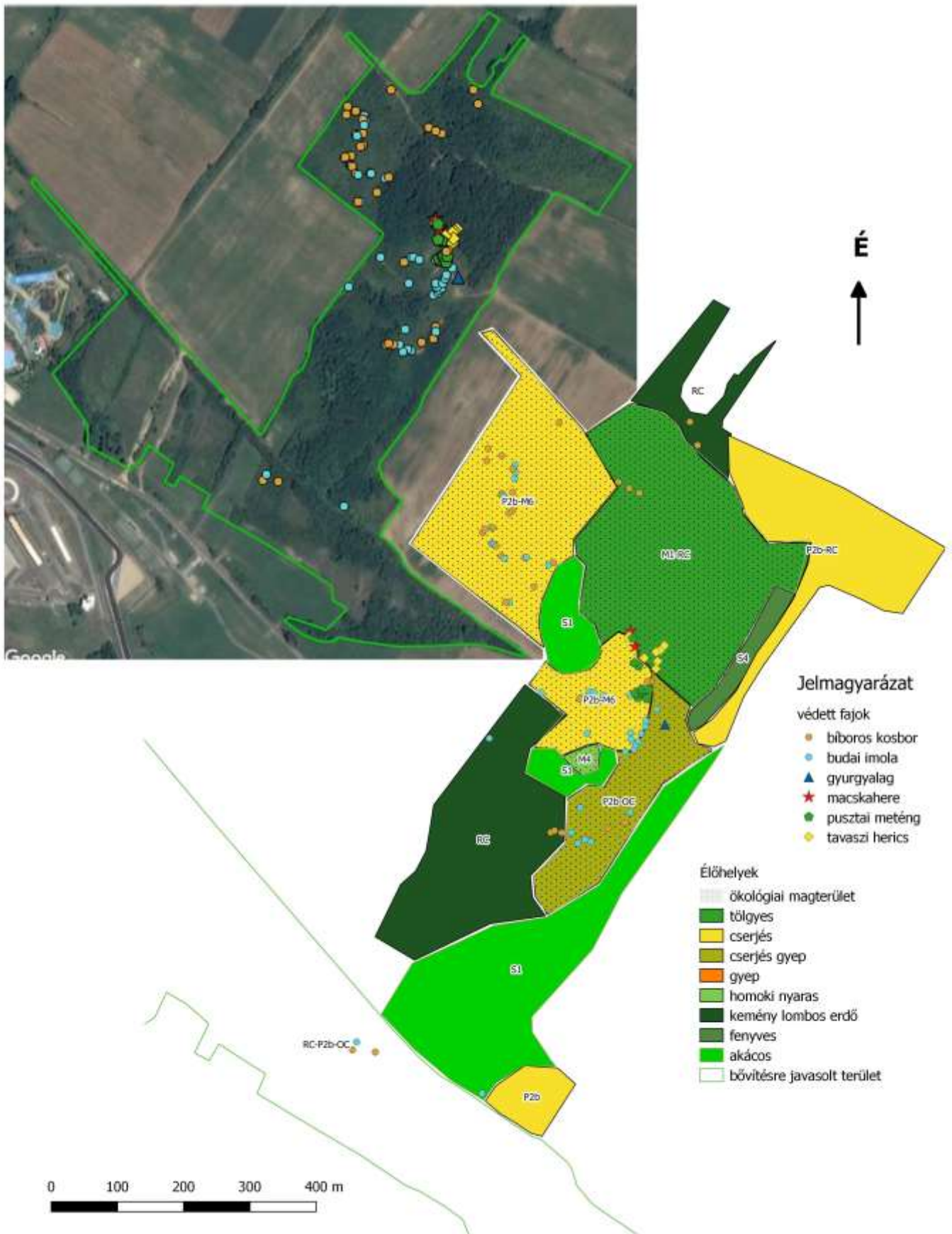
**Mely a RENATUR 2005 Bt tanulmánya* nyomán készült Mogyoród Nagyközség
Önkormányzatának megbízásából.**

Készítette:
Pásztor Tamás
Környezetkutató Geográfus

2016. október 05.

***A MOGYORÓDI SOMLYÓ-HEGY ÉS A MOGYORÓDI-PATAK CSÍKVÖLGYI
FORRÁSVIDÉKÉNEK ÉS BELTERÜLETI SZAKASZÁNAK HELYI VÉDETTÉ
NYILVÁNÍTÁSÁT, TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSÉT MEGALAPOZÓ BOTANIKAI
VIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI ÉS ÉRTÉKELÉSÜK**

élőhelyei és védett növényei

Előszó

A műholdfelvételen zöld vonallal határoltuk körbe a Somlyó Helyi Természetvédelmi Terület - továbbiakban HTT - javasolt területét, amely területen belül található a HTT tényleges területe. A védelemre javasolt területeken az ingatlan művelési ágának megfelelő tevékenység végezhető figyelemmel az országosan védett növények és állatvilág megőrzésére.

A HTT tényleges és javasolt területével érintett ingatlanok közül ki kell emelni a magasan legértékesebb, kilátó és „krosszpálya” körüli élőhelyeket. Ez a térképen pöttyözéssel jelölt központi terület, amelyen a védett növény és állatfajok nagy része található, így ezt neveztük ki a HTT ökológiai magterületének is.

1. Természetvédelmi célkitűzések

- 1.1. A HTT őrizze meg, illetve állítsa helyre
 - 1.1.1. a területen élő védett növény- és állatfajok állományait, így különösen a bíboros kosbor, budai imola, macskahere, pusztai meténg, tavaszi hérics, gyurgyalag,
 - 1.1.2. az országosan védett növény és állatfajok természetes élő-, és fészkelőhelyeit;
 - 1.1.3. a terület felszínmorfológiai értékeit;
 - 1.1.4. a Szent László-kilátó környezetének fenntartható ökoturisztikai hasznosítását, a természetes és védett növényfajok és élőhelyeik legkisebb zavarása mellett.
- 1.2. Az emberi zavarást a kilátó szűk környezetére, illetve a kijelölt gyalogos ösvényekre, utakra korlátozandó, amelynek betartása különösen fontos az ökológiai magterületen, ahol óriási kárt okozhat a taposás.
- 1.3. Táblákkal, útlezárással és lehetőség szerint őrzéssel, ellenőrzéssel is fel kell hívni az érintettek figyelmét a változásokra.
- 1.4. A természeti értékek bemutatása olyan módon valósítandó meg, hogy az ne veszélyeztesse az értékes növény és állatvilágot, valamint azok élőhelyeit.

2. Természetvédelmi stratégiák

Honos fák alkotta élőhelyek megőrzése, állapotuk védelme és javítása.

- 2.2. Értékes gyepek védelme, helyreállítása
 - 2.2.1. a taposási károk csökkentése a területet feltáró, kizárólagosan használható gyalogösvények kijelölésével,
 - 2.2.2. fakorlátok kihelyezésével,
 - 2.2.3. egyéb utak felszámolásával, használatuk tiltásával, szankcionálásával,
 - 2.2.4. a taposás okozta károk bemutatásával (lehetséges kommunikációs csatornák: tájékoztató tábla, tanösvény, honlap, cikk, szakvezetések).
- 2.3. Nem őshonos fafajok állományainak fokozatos visszaszorítása, gyepes élőhelyekkel vagy honos fafajok alkotta fás társulásokkal, erdő-sztyepp mozaikokkal történő felváltása.
- 2.4. A kilátó látogatásából és a „krosszpálya” használatából eredő káros hatások mérséklése, utóbbi felszámolása. Ezzel összefüggésben
 - 2.4.1. járművel történő behajtási korlátozásának elrendelése,
 - 2.4.2. parkoló kijelölése.
- 2.5. Természeti értékek és megőrzése, élőhelyek helyreállítási módjának bemutatása tanösvény és kiállítás keretében
 - 2.5.1. tanösvény létrehozása a Somlyó-hegyen,
 - 2.5.2. állandó kiállítás kialakítása a kilátóban

2. melléklet a .../2017. (.....) önkormányzati rendelethez
2.5.3. túraútvonal létrehozása a Fót, Csomád, Veresegyház, Szada, Kerepes, Gödöllő
meglévő útvonalaihoz kapcsolódva.

3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1.1. Élőhelyek kezelése, fenntartása

3.1.1.1. Tájidegen fajok fokozatos visszaszorítása.

3.1.1.2. A tájidegen fák kivágása csak a téli időszakban és kisebb csoportokban vagy száralva végezhető. A levágott faanyagot egyenként, lehetőleg fagyott, de mindenképpen télen és száraz talajon kell lehordani.

3.1.1.3. A terület munkagéppel történő megközelítése kerülendő, legfeljebb meglévő gyalogutak igénybevételével és tartósan fagyott talajon javasolt. Gépi szállítás az akácós szegélyterületeken lehetséges.

3.1.1.4. A vegyszeres kezelés lehetséges a természetvédelmi hatóság által jóváhagyott módon.

3.1.1.5. A feketefenyő száralva, több év alatt fokozatosan a tuskó kitermelése nélkül eltávolítandó a területről. A tuskók a lehető legalacsonyabbra hagyandók meg. Újulat keletkezése tobozszedéssel, a magoncok tő feletti lemetszéssel megelőzendő.

3.1.1.6. Meglévő honos cserjék megőrzendők.

3.1.1.7. A terület gyepes élőhelyeinek megőrzése érdekében az eltávolítandó tájidegen fafajok helyén lehetséges a honos fajokkal történő cserjésedés és erdősülés biztosítása vagy egy-egy fa vagy kisebb fásítás szándékos telepítése.

3.1.1.8. A legelő és gyepek kaszálása az értékes fajok magérlelését követő időszakban lehetséges, a cserjésedés és a nem honos fajok terjedésének meggátolása céljából.

3.1.1.9. Nem hivatalos utak számának csökkentése és lehetőség szerint az ingatlan-nyilvántartás szerinti utak használata, ugyanakkor amennyiben a kijárt út az ingatlan használatát nem gátolja jelentősen és a hivatalos úton megtelepedett védett növényzet léte ezt indokolja, akkor a kijárt úton történő közlekedés korlátozásától el lehet tekinteni az 1.1 pontban leírt célokra tekintettel.

3.1.1.10. Az új gyalogösvények kialakulásának megelőzésére intézkedés szükséges.

3.1.1.11. Természetkímélő területhasználatról az érintettek tájékoztatása.

3.1.2. Fajok védelme

3.1.2.1. A terület védett lágyszárú fajainak és a gyepekhez kötődő állatfajok állományainak fennmaradását a gyepterületek olyan kezelésével (kaszálással vagy legeltetéssel) kell megoldani, mely a fajok magérlelését, magszórását lehetővé teszi.

3.1.2.2. A fajdiverzitás megőrzését, növelését a fás élőhelyekkel történő mozaikos tájszerkezet megőrzése, honos fajokkal történő cseréje is segítse.

3.1.2.3. A gyepek taposásának lehetőségét a kijelölt gyalogösvényekre kell minimalizálni.

**1.1. Mogyoródi
Somlyó**

magyar név	latin név	lelőhelyek	
		száma	tőszám
pusztai meténg	<i>Vinca herbacea</i>	14	170
budai imola	<i>Centaurea sadleriana</i>	44	399
macskahere	<i>Phlomis tuberosa</i>	2	100
tavaszi hérics	<i>Adonis vernalis</i>	4	57
bíboros kosbor	<i>Orchis purpurea</i>	36	336
<i>Összesen, Somlyó</i>		<i>100</i>	<i>1062</i>

3.1.3. Táj- és kultúrtörténeti értékek

Meg kell őrizni a terület látképi értékeit, úgy hogy ez a kilátó környezetében ne járjon a honos fák kivágásával, és az értékes gyepek visszaszorításával

3.1.4. Látogatás

- 3.1.4.1. A terület szabadon látogatható, de az arra kijelölt útvonalakon és gyalogosan, lehetőleg száraz időben. A felázott útról való letérés okozta taposás, talajbolygatás megelőzendő.
- 3.1.4.2. A látogatókat a terület értékeiről információs táblák elhelyezésével tájékoztatandók, hogy a szükséges korlátozások érthetőek és tolerálhatók legyenek. A táblán szerepeljen a természetvédelmi kezelő elérhetősége is.
- 3.1.4.3. A kerékpáros, motoros, quados, autós, lovas közlekedés és sport korlátozott a területen. Tehergépjármű csak kivételes esetben, kötött nyomvonalon közlekedhet a területen.
- 3.1.4.4. Állandó vagy ideiglenes parkoló kialakítása a HTT-től északnyugatra a Somlyóhegyi utca, illetve északkeletre a Szilas utca felől 0199 hrsz út mellett jelölendő ki. Itt fel kell hívnia látogatók figyelmét, hogy a kilátóhoz vezető út és kilátó közvetlen környezete helyi védett természetvédelmi terület.
- 3.1.4.5. A kilátó-kápolnában tartott rendezvényekre, valamint ezek karbantartási és felújítási munkálataira, egyedi szabályozást kell kidolgozni.
- 3.1.4.6. Tűzet rakni csak a kilátó mellett a kiépített tűzrakó helyeken engedélyezett, kukát kihelyezni nem javasolt, „mindenki vigye haza, amit hozott”!

3.1.5. Oktatás és bemutatás

- 3.1.5.1. A HTT kiemelkedő környezeti nevelési lehetőségeit javasolt legalább a helyi és térségi iskolák számára megismertetni, de szakvezetővel végzett terepi oktatás-nevelés javasolt.
- 3.1.5.2. A HTT értékeit, látogatási szabályait tájékoztató táblán, honlapon, helyi lapban közzé kell tenni.
- 3.1.5.3. Szakkör indítandó, amely Mogyoród Nagyközség természeti értékeinek megismertetését és védelmét hivatott elősegíteni.

3.1.6. Kutatás, vizsgálatok

A terület botanikai monitorozását (védett és inváziós fajok populációmérete, illetve állomány nagysága, cönológiai felvételek készítése, stb.) **2 évente** (júniusban és/vagy szeptemberben), zoológiai monitorozását (lepkék, kételtűek, hullók) **4 évente** végeztetendő, az összevethetőség érdekében lehetőleg mindig azonos időpontokban. Az eredmények felhasználhatók a kezelési terv 10 évente esedékes felülvizsgálatakor.

3.1.7. Terület- és földhasználat

3.1.7.1. A területen a szükséges mértékű és módú gye- és erdőgazdálkodás, a kijelölt utakon - lehetőleg vezetővel - végzett környezeti nevelés, valamint a gyalogos közlekedés megengedett.

3.1.7.2. A néhány helyen megfigyelhető – „krosszpályától” nyugatra - rövid, párhuzamosan futó útszakaszok egyikét fel kell számolni.

3.1.7.3. A „krosszpálya” felszámolandó.

3.1.8. Természetvédelmi infrastruktúra

3.1.8.1. A HTT-re belépőket táblákkal kell tájékoztatni a védettség tényéről és a területen történő tartózkodás feltételeiről.

3.1.8.2. Tanösvény létesítése javasolt.

3.2. Művelési ághoz, illetve földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.2.1. Szántó művelési ágú területek kezelése

Nincs szántó művelési ágú terület a HTT területén.

3.2.2. Szőlő, kert és gyümölcsös művelési ágú területek kezelése

Nincs szőlő, kert és gyümölcsös művelési ágú terület a HTT területén.

3.2.3. Gye (rét és legelő) művelési ágú területek kezelése

3.2.3.1. A kaszálás és a legeltetés elsődleges célja a magas természeti értékű gyepek és általában a gyepek fenntartása, így a túlzott cserjésedés, a tájidegen és honos gyomfajok terjedése megfékezhető.

3.2.3.2. Legeltetés csak a megfelelő méretű állatállománnyal, kíméletesen, száraz talajon végzendő.

3.2.3.3. Kaszálás elsősorban a tájidegen fajokra és cserjésedő területekre szorítkozzon.

3.2.3.4. A htt gyepeinek kaszálása, legeltetése a gyepek természeti állapotának javításával és a hozzá kötődő állatfajok igényeinek figyelembevételével végzett módon történjen.

3.2.3.5. A gyepeket felülvetni vagy feltörni, erdősíteni, újraszántani a növényntani vizsgálatok eredményeinek figyelembevételével, de alapvetően nem megengedett.

3.2.3.6. Vegyszeres kezelésük csak környezetkímélő módon lehetséges.

2. melléklet a .../2017. (.....) önkormányzati rendelethez
 3.2.3.7. A kaszálék egy hónapon belül lehordandó. A kaszálék alatt tönkrement gyepfolt helyreállítására törekedni kell.

Fajnév	Virágzási idő	A kaszálás/legeltetés javasolt időpontja
Somlyó-hegy		
1. Bíboros kosbor	április-május	júniustól
2. Pusztai meténg	április-május	júniustól
3. Tavaszi hérics	március-május	júniustól
4. Macskahere	(április) május-augusztus	szeptembertől
5. Budai imola	május-október	októbertől
Visszaszorítandó fajok		
10. Aranyvessző	július-október	júniusig, és még 1-2 alkalommal
11. Siskanád	június-július	júniusig, és még 1-2 alkalommal

3.2.4. Erdők kezelése

3.2.4.1. Tájidegen fajok telepítése kerülendő.

3.2.4.2. Tájidegen fafajok (fehér akác, nyugati ostorfa, keskenylevelű ezüstfa, fekete fenyő) uralta facsoportok, fák fokozatos (szálanként vagy kisebb foltokban, több éven keresztül) eltávolítása, felváltása tájhonos fa- és cserjefajokra.

3.2.4.3. Helyükön lehetőséget kell adni a meglévő honos fás- és lágyszárú-fajok fennmaradására, terjedésére, ezért körültekintően, száraz és lehetőleg fagyott talajon történjen a tájidegen fajok kivágása, esetleges vegyszeres kezelése.

3.2.4.4. A kivágott fákat taposási, törési károk nélkül darabolható helyben, indokolt esetben, kézben kell kiszállítani a meglévő utakra.

3.2.4.5. A fekete fenyvesek felújulását tobozszedéssel, csemeteirtással megakadályozandó.

3.2.4.6. A honos fás-szárúakat (elsősorban a galagonyát) abban az esetben kell visszaszorítani, ha gyepekben való terjedése káros mértéket ölt.

3.2.4.7. Honos fás szárú fajok spontán magról történő felverődését, ha szükséges, óvni kell. A pótlás, telepítés magvetéssel vagy csemeteültetéssel lehetséges, lehetőleg helyi állományból. A telepítés kizárólag egyedi gödörfúrós telepítéssel lehetséges.

		A	B	C	D
1	Élőhely-típus	Á-NÉR 2011 kód és név	Á-NÉR 2011 természetesség	Natura 2000-kód és név	kezelési módok
2	1. Galagonyás-kökényes töviskesek	P2b – Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések	2	-	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Calamagrostis</i>-os és <i>Solidago</i>-os foltok évi kétszeri kaszálása, • egyes nagyon záródó cserjefoltok (cserjék, fiatal fák) irtása
3	2. Molyhos tölgyes, sajme gy-gyes bokorerdő	M1 – Molyhos tölgyes bokorerdők	3	91H0 Pannon molyhos tölgyesek	<ul style="list-style-type: none"> • tájidegen fajok visszaszorítása, • bolygatás minimalizálása (pl. ösvényekről letérni tilos),
4	3. Akácok	S1 – Akácültetvények	1	-	<ul style="list-style-type: none"> • honos gyeptövises fás társulásra (elsősorban M1) cserélni
5	4. Feketefenyves	S4 – Ültetett erdei- és feketefenyvesek	1	-	<ul style="list-style-type: none"> • honos gyeptövises fás társulásra (elsősorban M1) cserélni
6	5. Szürkenyáras	M4 – Nyílt homoki tölgyesek	2	91I0 Erdőssztyepp erdők	<ul style="list-style-type: none"> • akácsarjak visszaszorítása
7	6. Sztyeppcserjés	M6 – Sztyeppcserjések	3	40A0 Kontinentális sziklai- és sztyeppcserjések	<ul style="list-style-type: none"> • mozaikol a töviskesekkel, szükség esetén azzal együtt visszaszorítani
8	7. Jellegtelen száraz gyepek	OC – Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek	2	-	<ul style="list-style-type: none"> • invazív gyomfajok kaszálása • cserjések szükség szerinti visszaszorítása • védett fajok kíméletével végzett munkálatok • esetleg jobb terület kaszálékával „felületés”
9	8. Jellegetlen keményfás erdők	RC – Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők	2	-	<ul style="list-style-type: none"> • tájidegen fajok fokozatos kiszorítása • esetleg a célállapotnak (M1, M4) megfelelő szaporítóképlettel „felületés”, pl. makkszórás

1. Alapvetés

A természetvédelmi kezelés célja a meglévő természeti állapot megőrzése, javítása, bemutatása.

Ez egyrészt nem jelent több feladatot, mint ami megvalósult a területen (a jelenlegi regenerálódó vagy regenerálódó-félben lévő természeti állapot éppen a magára hagyás következménye).

Alkalmassint költséget, feladatot, sőt, egymásnak látszólag ellentmondó tevékenységeket jelenthet, hiszen pl.:

1. Egyes cserjések beerdősülése kívánatos, hogy honos fajok alkotta erdő jöhessen belőlük létre,
2. másokét meg kell akadályozni, hogy cserjések maradhassanak,
3. míg egy harmadik cserjét ritkítani, esetleg felszámolni kell a védett lágyszárú fajok védelme érdekében.

Az adott élőhely természetességét, „fontosságát”, tájba illő voltát és „tér szerkezeti” jelentőségét területegységenként vizsgáljuk.

Ennek szempontjai, tér- és időbelisége az adott élőhelyekre vonatkozóan alkalmi terepi egyeztetést igényel, amelyről célszerű a Duna-Ipoly Nemzeti Park helyi szakemberével egyeztetni.

Ott, ahol védett, nyílt élőhelyekhez kötődő növényfajokat találtunk a cserjék záródását kell figyelni. Ahol a záródás túl nagy és félő, hogy a gyepeket és az értékes gyepi fajokat a rázáruló cserjés és erdő idővel „eltünteti” (leárnyékolja, s ezzel kiszorítja a területről), ott mértékkel, egyenként vagy kisebb csoportokban a kókényt, galagonyát, egyéb fajokat, talajfelszín felett, a téli időszakban el kell távolítani.

(A közelben, kisebb-nagyobb rendszerességgel, a Fóti Somlyón TT-n végeznek ilyen tevékenységet. Egy több éven átívelő DINPI-projekt keretében, „Galagony-nyűvés”-címmel kerül sor természetvédelmi kezelésre, mert a szárazgyepeket néhol a honos, de jól terjeszkedő galagonya nagy területfoglalása veszélyezteti.)

Vannak egyszeri és kisebb-nagyobb gyakorisággal, rendszerességgel végzendő kezelési módok és az egyes kezelési módoknak vannak kötött vagy kevésbé kötött időszakai, célszerűsége, fontossága.

A kezelési tervnek és végrehajtásának nem célja, hogy bonyolult és költséges legyen:

A kezelési módok nem azt szolgálják, hogy egy vagy több kezelő számára bevételi forrást nyújtsanak, de egyes feladatokat nem lehet társadalmi munkában megoldani, másokra a források tulajdonképpen adottak, csak másképp kell végezni őket.

Továbbá egyes kezelési formák gazdasági hasznot és/vagy megtakarítást is jelenthetnek, mint például a száraz homoki gyepek kíméletes kezelése, legeltetése, mely érinti a legelő állat fajtát, fajtáját, számát, a legeltetés módját, idejét.

Illetve a lehordott faanyag tüzelésre, ill. aprítást követően mulcsozásra, vagy apríték-kazánban vagy brikettként eltűzelve hasznosítható.

2. Fás élőhelyek kezelése

2.1. Honos cserjések kezelése

Kiterjedésük a Somlyón jelentős. Galagonyás-kökényes és rózsák, szeder uralta cserjések fordulnak itt elő.

Önkéntesekkel és közmunkásokkal is végezhető, szakmai irányítás mellett.

Megőrzésük különösen a területszéleken, utak mentén fontos: Jó búvó- és fészkelőhelyek lehetnek, termésük táplálékot nyújt a madaraknak és a külső hatások (ld. területre behatolás) ellen védő szerepük van. Nem utolsósorban egyes védett növényfajok egyes állományai félig-meddig záródott cserjésekben éli túl a terepmotorozás, a vadak, gyalogosok, munkagépek taposását. Például a védett bíboros kosbor szinte összes példánya galagonyás-kökényes cserjésben található meg ezen területen.

Hosszabb távon, a külső ökológiai kapcsolatok megőrzése és fejlesztése keretében a cserjések, és más élőhelyek fennmaradását, kiterjedésének növelését célszerű elérni. Jelenleg több erdőszülő útmenti keskeny cserjesáv húzódik le a hegy lába felé, mely egyes fajok számára az ökológiai kapcsolatokat biztosítják.

2.1.1. Irtás, visszaszorítás:

A túlságosan záródó részekben, ahol védett növényfaj él, kismértékű visszaszorításuk javasolt. Az irtási munkát a téli időszakban végzendő. A kivágott ágakat, gallyakat a területről el kell szállítani, helyben eltüzelés kerülendő, mert a tűz tovaterjedhet, illetve a helyén maradt kiégett gyep károsodik, gyomosodik.

Ha van rá mód, aprítógéppel fel lehet aprítani. Az apríték mulcsnak, komposzt-adalékként vagy apríték-kazánban hasznosítható.

Önkéntesekkel, közmunkásokkal irányítás mellett végezhető feladat.

Volumen: Évről évre, kisebb foltokban, becslés alapján összesen max. 50-100 m²-nyi kiterjedésben szükséges végezni.

2.1.2. Telepítés:

Legfeljebb a *Calamagrostis*-sal menthetetlenül szennyezett részekre, magvetéssel.

Volumen: nem ismert, valószínűleg néhányszor tíz m² a Somlyón.

2.1.3. Megőrzés:

Utak és erdőfoltok szegélyében, így a tervezett erdők esetében is számolni kell velük.

A betelepült fafajok fiatal egyedeinek téli irtásával lassítható a lassú erdőszülésük.

Volumen: Összesen a Somlyón akár 2 km útszegély formájában. Ez nem jelent feladatot, csak a károsítások (pl. útszélesítés, beszántás, irtás) kerülését.

2.1.4. Beerdőszülés hagyása:

Ahol nagy kiterjedésű homogén cserjések vannak, védett gyepi faj már nincs, foltokban, sávokban a betelepült fiatal fákat hagyni kell megnőni, záródni. A facsoport belsejéből fokozatosan kiszorítják a cserjéket, annak szélére.

Volumen: Pontosan nem ismert.

2.2. Honos faállományok kezelése

Kisebb léptékben önkéntesekkel és közmunkásokkal is végezhető, szakmai irányítás mellett.

2.2.1. Irtás, visszaszorítás:

Legfeljebb a jobb természetességű gyep cserjésedése, erdőszülése mentén kell a fiatal honos fákat visszaszorítani. A védett pusztai meténg, a tavaszi hérics, a macskahere

állományai olyan erdőszéli, napos tisztásokon vannak, melyek a teljes beerdősülés során eltűnhetnek!

A szükségszerűtől majdani minimális téli irtás mellett ezért fontos gondoskodni a gyepi fajok nekik megfelelő élőhelyeinek megőrzéséről, kialakításáról, zavartalanságáról.

Volumen: Néhány évente 1-2 fiatal fa, cserje.

2.2.2. Telepítés:

A tájidegen kultúrák helyén mindenütt elsősorban gyepekkel mozaikos honos fás élőhelyeket kell létrehozni. A két területen több hektáros tájidegen-fajú erdő áll.

Volumen: Több hektár. Foltokban, lékekben, időben szakaszosan, teljes talajelőkészítés nélküli megoldások a javasoltak. Javasolt a foltok, lékek magvetéssel történő felújítása, azért is, mert a Csíkvölgyek esetében propagulumforrás elsősorban a nyarak esetében áll rendelkezésre, tölgyesek pl. nincsenek a közelben.

2.2.3. Megőrzés:

Mindenhol meg kell őrizni. Ahol a természetességük alacsony ott a hiányzó fajokat be lehet telepíteni, a tájidegeneket pedig fokozatosan, télen, kiszálalni.

Volumen: több hektár. Időben és térben szakaszosan kell végezni. A tájidegen fajok hol szálánként, hol foltokban fordulnak elő. A faanyagot tüzelési célra lehet hasznosítani. Kisebb mennyiségek esetén a vékonyabb ágakat szétszórva helyben lehet hagyni. Vastagabb ágakat, törzseket is a talajon lehet hagyni, mely a xilofág rovarok számára kedvező.

Az irtási, kiszállítási tevékenységet fagyott, száraz talajon végzendő. A szállítójármű ne hajtson le az útról. A szállítójárművekhez a kitermelt anyagot lehetőség szerint kézzel kell kihordani. A taposási kár, új ösvény kijárása kerülendő.

2.2.4. Beerdősülés hagyása:

Szántók, cserjések, gyepek beerdősülhetnek spontán is, - amint az a Somlyón is megfigyelhető.

A hegyen a gyepek és a cserjések lassú erdőszülését foltokban, sávokban hagyni kell/lehet, védett gyepi fajok élőhelyén kívül.

Volumen: néhány száz m²-es foltok. Tényleges teendő nincs.

2.3. Tájidegen faállományok kezelése

2.3.1. Irtás, visszaszorítás:

Ld. előző pontok szerint: mindenütt szálánként, foltokban vagy erdőtagonként, de jellemzően nem egyszerre nagy területen. Bizonyos feladatok önkéntesekkel és közmunkásokkal is végeztethetők, szakmai irányítás mellett.

Volumen: több hektár a homogén állományaik esetében.

2.3.2. Telepítés: **kerülendő.**

2.3.3. Megőrzés: **kerülendő.**

2.3.4. Beerdősülés hagyása:

Törekedni kell akáccal, fenyővel, ostorfával és egyéb idegen fajokkal az erdőszülés megakadályozására.

Volumen: Mindkét terület egészén, hosszútávon a környező területeken is (pl. hegyről levezető cserjésekben, útszéli fasorokban), hiszen amíg propagulum-forrás van, addig a védett területen is számíthatunk megjelenésükre. (Az ökológiai és zöld folyosók nemcsak a kívánt, hanem a nem kívánt fajok számára is terjedési útvonalak!)

3. Gyepes élőhelyek kezelése, Mogyoródi Somlyó

A Somlyó lágyszárú fajok uralta, gyepes élőhelyei nincsenek jó állapotban, sőt, önálló, jól lehatárolható nagy gyepfoltokról sem igazán beszélhetünk (eltekintve a vízmű rendszeresen kaszált gyepéről, ill. a Hungaroring felé eső, bővítési javaslatban szereplő egyes gyepektől).

Az egykori szőlők és gyümölcsösök helyén kialakult gyepekben ma kiterjedt galagonyás-kökényes töviskesekkel találkozunk, melyek a szukcesszió révén, lassan, vélhetően maradéktalanul be fognak erdősülni.

A rózsákkal jellemezhető sztyeppcserjések ezekkel a töviskesekkel és kisebb gyepfoltokkal mozaikolnak.

A gyepfoltokban is meg-megjelennek a fiatal cserjék – a gyepes élőhelyek önálló lehatárolása ezért is nehézkes.

Az élőhely-listában tehát ezért nincs külön gyepes élőhely, azonban a meglévő gyepmaradványokkal érdemes és kell foglalkozni:

Az özöngyom kanadai aranyvessző (*Solidago canadensis*) mellett az őshonos, de hasonló élőhelyeken másutt is terjedő siskanád (*Calamagrostis epigeios*), a szakirodalom szerint kiszorítja a sztyepprétek értékesebb növényfajait. Sajnos itt nem is beszélhetünk valódi sztyepprétekről, mert ezek másodlagosan, emberi tevékenység (pl. égetés, illegális táborozás) vagy a vaddisznók turkálása révén bolygatott talajra a közeli élőhelyekről bekerült magokból és főleg gyomokból kialakult gyepesek.

A sztyeppcserjésekből „érkezett” pl. a nyílt részeken ma még tömeges budai imola (*Centaurea sadleriana*), vagy a hegytető molyhos tölgyeséből pl. az olasz harangvirág (*Campanula bononiensis*) vagy a borzas ibolya (*Viola hirta*) stb.). Mellettük a szántóföldi gyomok is megjelennek.

A két nagyobb, galagonyás-kökényes töviskessel körülvett gyepes területnek minden esélye meglenne arra, hogy sztyepprétekké alakuljon, azonban ehhez beavatkozások szükségesek. Elsősorban a terjeszkedő töviskes visszaszorítása, ugyanakkor a még jelenlevő sztyeppcserjés értékes fajainak, a sztyepprózsa fajoknak (rozsdás rózsa (*Rosa rubiginosa*), nagylevelű rózsa (*Rosa jundzillii*) stb.), illetve a pukkanó dudafürt (*Colutea arborescens*) cserjék védelme.

A gyepet kaszálni kell, mert a két említett fajt, a kanadai aranyvesszőt és a siskanádat vissza kell szorítani. Ezek foltjai párszáz m² kiterjedésűek lehetnek.

Sajnos nincs a közelben olyan hasonló, jó állapotú élőhely, propagulum-forrás, ahonnan pl. az árvalányhaj-fajok (pusztai árvalányhaj (*Stipa pennata*), hosszúlevelű árvalányhaj (*Stipa tirsia*)) és más, értékes fajok visszatelepülhetnének. Ezt hasonló élőhelyekről magérés utáni kaszálással és erre a területre magvetéssel lehet elősegíteni. Mivel jelen esetben a közelben erre kevés az esély (a Somlyó elszigetelt a kultúrtájban; nincsenek, ill. korlátozottak az ökológiai kapcsolatai), távolabbi élőhelyekről kell szaporító anyagot biztosítani.

Védett fajok esetében a mag-, termés gyűjtése és a magszórás engedélyköteles tevékenység. Eredményességét vizsgálni célszerű.

A déli oldalon a kvadosok, motorosok által kijárt, degradált gyepesek a zavarás megszűnése után tudnának regenerálódni, de a kirándulók tűzrakása utáni leégése miatt ez hosszabb folyamatot jelent. Sajnos itt ez történt. Mindenképpen meg kellene tiltani a motorozást és a tűzrakást.

A gyepeseket országszerte károsítja a túltartott és nagylétszámú vadállomány. Ennek nyomai itt is láthatóak (elsősorban a vaddisznókról van szó, de a nyomokból ítélve őzeknek is jelentős állománya van a területen). Nem véletlen, hogy a védett bíboros kosbor- (*Orchis purpurea*-) példányok is jellemzően a töviskesben fordulnak elő, a vaddisznók ugyanis kevésbé mennek bele.

Fajnév	Virágzási idő	A kaszálás/legeltetés javasolt időpontja
Somlyó-hegy		
1. Bíboros kosbor	április-május	júniustól
2. Pusztai meténg	április-május	júniustól
3. Tavaszi hérics	március-május	júniustól
4. Macskahere	(április) május-augusztus	szeptembertől
5. Budai imola	május-október	októbertől
Visszaszorítandó fajok		
10. Aranyvessző	július-október	júniusig, és még 1-2 alkalommal
11. Siskanád	június-július	júniusig, és még 1-2 alkalommal

A fenti táblázatból látható, hogy a „korai” virágzású fajokat éppen csak követi a két visszaszorítandó faj virágzása. Amint azonban feljebb szó volt róla, a siskanádas és aranyvesszős foltokban már jelenleg sincs, illetve ritka a védett faj. Visszaszorításukkal jobb gyepek hozhatók létre, így a helyükre a védett fajok könnyebben visszatelepülhetnek.

A jelenlegi kis gyepparadványok esetében legfeljebb alkalmi tisztítókaszálások, cserjeirtás szükségesek. Ezek jelenleg is a homoki varjúháj, a homoki árvalányhaj és a homoki imola eddig ismert termőhelyei.

A cserjések és fiatalosok SZÜKSÉG SZERINTI, kíméletes visszaszorítását jelenti, amely nem a nehézzéppel történő szárazúzózás, hanem a kézi cserjeirtás. (A szükség szerinti azt is jelenti, hogy a pásztában feljövő honos nyarasok érdekében a fenntartásáv gyakorlati szélességét illetően egyeztetni szükséges, annak érdekében, hogy a nyarasok legalább foltokban felnőhessenek. Nem cél a vezetékre „ránöveszteni” a fákat, azonban a vezetékek vonalától oldalra még lehet elegendő tér egy-egy fasor kialakulására.)

4. Védett állatfajok állományainak kezelése

Az állatfajokat is élőhelyük védelmével lehet igazán megvédeni.

A korábban leírt élőhely-kezelési tevékenységek az állatok életfeltételeire is hatnak.

Alapvetően, az idegenhonos fás élőhelyek fokozatos cserjeje kivételével, kisebb volumenű változtatásokat javasoltunk, így drasztikus élőhely-változások, -változtatások nem várhatók.

A botanikai felmérések során látott fajokat feljegyeztük, de ez nem helyettesíti az élőhelyek alapján várható egyes fontosabb taxonok specialistáinak megfelelő időben végzett vizsgálatait.

Az eddig kimutatott fajok közül talán legnagyobb jelentősége a gyurgyalagnak van (a délvidéki poszméh mellett, melynek eddig egyetlen példányát láttuk). Egy fészkelésre alkalmas meredek partfal van a Somlyón, mely frekvenciált helyen, utak találkozásánál található. Egy további fészkelő hely van a Kótyis területén, illetve a foci pályától ellenkező irányban is vannak, már lakóövezet szegélyén, fészkelésre alkalmas, vagy alkalmassá tehető partfalak.

A fészkelés zavartalanságának biztosítása érdekében távolabbi útkialakítást (elterelést), esetleg fizikai elhatárolást (korfát) javaslunk, a rárepülés és a rálátás biztosítása mellett: A fészkelő hely egy tanösvény-állomáson bemutatható, de semmiképpen sem mellette kialakított állomással, táblával, és mindenképpen felhívva a figyelmet a megfigyelés során a csendes viselkedés fontosságára.

2. függelék a .../2017 (.....) önkormányzati rendelethez

A még helyhez kötöttebb állatfajok közül a zöld és fűrgegyíkot elsősorban, napos, köves, cserjésekben, gyepekben, erdei tisztásokon figyelhetjük meg. Ezen élőhelyek kiterjedése nagy. A cserjések ökológiai kapcsolatai a hegylábak felé jórészt fennállnak. Valószínűleg lábatlan gyík, pannon gyík és erdei sikló is lehet a Somlyón.

Egyes állatfajokat vissza lehet telepíteni, ha visszatelepülésük nem lehetséges az ökológiai kapcsolatok hiányában vagy biztosítása ellenére sem. E megoldások és fajok körét, a telepítés prioritását még tisztázni kell. Védelmet állatfajok telepítése is engedély köteles tevékenység.

Amennyiben a vaddisznók bolygatása nagyobb mértékűvé válik, állományuk szabályozásában az illetékes vadásztársaság közreműködését kell kérni.

5. Bemutató, látogatás

A területek szabadon látogathatók, kirándulók, mezőgazdasági, területkezelési tevékenységet folytatók és a vadászok számára.

Az utakról, ösvényekről sem gyalog, sem géppel letérni nem szabad. Ezt akadályozza a tövisszes cserjések megléte és védelme.

Hiányukban és védett faj útszéli előfordulása esetén célszerű a figyelmet külön felhívni erre, vagy a terület „bejáratánál”, vagy külön táblán, vagy a védett fajokat helyben bemutató táblán.

A motorosok, quadosok jelenléte káros. Tiltó táblákkal, cikkekkel és a kártétel említésével kell erre felhívni a figyelmet.

A kilátó sajátos eleme a táj bemutatásának. Felújítása nem a természetvédelmi kezelés része, de annak tekinthető, ha a kilátás nyújtotta élményszerzésen kívül ismeretekhez is juttatja a látogatókat. Fontos, hogy természeti értékek nem károsodhatnak a felújítás során.

Továbbá olyan kiegészítő attrakciókat sem javasolt ide telepíteni, mely a zavarást fokozza, generálja. Ennek érdekében a tervezés során és a munkavégzés kezdetén egyeztetni szükséges.

A területek bemutatása kiépítés nélkül, szakvezető igénybevételével is lehetséges.

Egy tanösvény kiépítését mind az állomások, mind a létesítmények számát illetően minimalizálva, megoldásait tájba illesztve kell megoldani. Erre lehetőséget nyújt az okostelefonos-internetes megoldás vagy vezetőfüzet, vezetőlap.

Fokozott figyelmet az ösvények szélén lévő védett fajok (pl. gyurgyalag, tavaszi hérics) állományai igényelnek.

A bemutatás lehetőségét nyújtja az önkormányzati és civil, magán honlapokon, közösségi oldalakon, helyi, regionális, országos lapokban történő ismeretterjesztő írások, cikkek közzélése.

6. Monitoring, felülvizsgálat

A természetvédelmi kezelési tervet 10 évente felül kell vizsgálni (de sűrűbben is lehet). Tíz év alatt a valóban végrehajtott kezelési módok, vagy azok hiánya megmutatja, milyen beavatkozások, hogyan érték el céljukat, ill. milyen spontán változások következtek be.

A változások követése kisebb-nagyobb rendszerességű felmérésekkel nyomon követhető. Pl. ahol sűrűbb aktív beavatkozások vannak, pl. *Calamagrostis*-os állományok kaszálása, ott évente figyelni kell az eredményt.

A területeken lényegesen több védett faj fordulhat elő, melyet hosszabb időtartamú és specialisták által végzett vizsgálatok igazolnak majd. Így madarakkal, lepkékkel, bogarakkal, egyenesszárnyúakkal foglalkozó szakemberek egy-egy vizsgálata is sok adattal szolgálhat. Felkérésükre legalább egy megalapozó adatbázis összeállítása végett jó lenne forrást találni.

A monitoring a vizsgálatot, az eredmények értékelését és az az alapján történő visszacsatolást jelent. Vagyis a kapott adatok, információk a területkezelésre is vissza kell hassanak.

Somlyó növényntani fajlista

Magyar név	Latin név	Védettség	T	W	R	TVK	Megj.
Mezei juhar	<i>Acer campestre</i>		5a	4	4	K	
Tatárjuhar	<i>Acer tataricum</i>		6k	4	4	K	
Nemes cickafark	<i>Achillea nobilis</i>		6k	2	4	K	
Magyar cickafark	<i>Achillea pannonica</i>		6k	2	4	K	
Parlagi csombor-pereszlény	<i>Acinos arvensis</i>		6k	1	4	TP	
Tavaszi hérics	<i>Adonis vernalis</i>	Védett	6	3	5	V	
Párlófű	<i>Agrimonia eupatoria</i>		5	3	3	TZ	
Kányazsombor	<i>Alliaria petiolata</i>		5a	4	4	TZ	
Sárga hagyma	<i>Allium flavum</i>		6k	0	5	K	
Kígyóhagyma	<i>Allium scorodoprasum</i>		5a	3	4	TZ	
Pusztai ternye	<i>Alyssum desertorum</i>		5a	3	0	GY	
Keserűmandula	<i>Amygdalus communis</i>					G	
Zamatos turbolya	<i>Anthriscus cerefolium ssp. trichosperma</i>		6	5	3	TZ	
Nyúlzapuka	<i>Anthyllis vulneraria</i>		6k	3	4	K	
Tornyos ikravirág	<i>Arabis turrata</i>		6a	3	4	K	
Közönséges bojtorján	<i>Arctium lappa</i>		5	6	4	GY	
Kakukk-homokhúr	<i>Arenaria serpyllifolia</i>		5	3	4	TP	
Nyúlárnyék	<i>Asparagus officinalis</i>		6k	3	4	K	
Ebfojtó müge	<i>Asperula cynanchica</i>		6k	2	4	K	
Észak-amerikai őszirózsa	<i>Aster spp.</i>					GY	
Hólyagos csüdfű	<i>Astragalus cicer</i>		5k	3	4	K	
Édeslevelű csüdfű	<i>Astragalus glycyphyllos</i>		5	5	4	K	
Zászlós csüdfű	<i>Astragalus onobrychis</i>		6k	2	4	K	
Fekete peszterce	<i>Ballota nigra</i>		7k	3	4	GY	
Sóskaborbolya	<i>Berberis vulgaris</i>		6	3	4	K	
Fenyérfű	<i>Botriochloa ischaemum</i>		7	2	0	TZ	
Tollas szálkaperje	<i>Brachypodium pinnatum</i>		5a	2	4	E	
Erdei szálkaperje	<i>Brachypodium sylvaticum</i>		5a	5	4	K	
Árva rozsok	<i>Bromus inermis</i>		5	4	4	K	
Meddő rozsok	<i>Bromus sterilis</i>		7	2	4	GY	
Mezei gyöngyköles	<i>Buglossoides arvensis</i>		7k	2	4	TP	
Erdei gyöngyköles	<i>Buglossoides purpureo-coeruleum</i>		6a	3	4	K	
Siskanád	<i>Calamagrostis epigeios</i>		5	2	4	TZ	
Olasz harangvirág	<i>Campanula bononiensis</i>		6k	3	4	K	
Csomós harangvirág	<i>Campanula glomerata</i>		5k	2	4	K	
Kányaharangvirág	<i>Campanula rapunculoides</i>		5	5	3	TZ	
Tavaszi sás	<i>Carex caryophyllea</i>		5	4	0	K	
Lappangó sás	<i>Carex humilis</i>		5k	2	5	E	
Sárgás sás	<i>Carex michelii</i>		5a	3	4	K	
Korai sás	<i>Carex praecox</i>		5	3	4	K	
Hagymás fogasír	<i>Cardamine bulbifera</i>		5a	5	4	K	

3. függelék a .../2017 (.....) önkormányzati rendelethez

Magyar név	Latin név	Védettség	T	W	R	TVK	Megj.
Útszéli zsásza	<i>Cardaria draba</i>		7	3	4	GY	
Rövidgalléros bábakalács	<i>Carlina biebersteinii</i>		5a	2	4	TZ	
Homoki imola	<i>Centaurea arenaria subsp.tauscheri</i>	Védett	6k	1	4	V	
Magyar imola	<i>Centaurea pannonica</i>		5a	6	4	TZ	
Budai imola	<i>Centaurea sadleriana</i>	Védett	6k	2	4	V	
Vérehulló fecskefű	<i>Chelidonium majus</i>		5k	4	5	GY	
Mezei katáng	<i>Cichorium intybus</i>		7	5	4	GY	
Gyapjas aszat	<i>Cirsium eriophorum</i>		5	6	4	GY	
Közönséges aszat	<i>Cirsium vulgare</i>		6k	5	4	GY	
Erdei iszalag	<i>Clematis vitalba</i>		5a	5	3	K	
Borsfű	<i>Clinopodium vulgare</i>		5a	5	3	K	
Pukkanó dudafürt	<i>Colutea arborescens</i>		6a	3	5	K	
Húsos som	<i>Cornus mas</i>		6a	3	5	K	
Veresgyűrű	<i>Cornus sanguinea</i>		5a	4	4	K	
Ujjas keltike	<i>Corydalis solida</i>		5a	5	4	K	
Mogyoró	<i>Corylus avellana</i>		5a	5	3	K	
Egybibés galagonya	<i>Crataegus monogyna</i>		5a	4	3	K	
Közönséges ebnyelvűfű	<i>Cynoglossum officinale</i>		6	3	4	GY	
Csomós ebír	<i>Dactylis glomerata</i>		5a	6	4	TZ	
Vadmurok	<i>Daucus carota</i>		5a	2	5	TZ	
Terjőke kígyószisz	<i>Echium vulgare</i>		6a	3	0	TP	
Deres tarackbúza	<i>Elymus hispidus</i>		6k	1	4	TZ	
Seprence	<i>Erigeron annuus</i>		0	7	4	GY	
Bürök gémmorr	<i>Erodium cicutarium</i>		0	4	0	GY	
Mezei iringó	<i>Eryngium campestre</i>		7	2	4	TZ	
Csíkos kecskerágó	<i>Euonymus europaeus</i>		5a	5	3	K	
Bibireses kecskerágó	<i>Euonymus verrucosus</i>		5a	4	4	K	
Farkaskutyatej	<i>Euphorbia cyparissias</i>		5k	3	4	GY	
Homoki kutyatej	<i>Euphorbia seguieriana</i>		6k	1	4	K	
Sarlófű	<i>Falcaria vulgaris</i>		7	2	4	GY	
Pusztai csenkesz	<i>Festuca rupicola</i>		6k	2	4	E	
Vékony csenkesz	<i>Festuca valesiaca</i>		6k	2	4	K	
Csattogó szamóca	<i>Fragaria viridis</i>		5k	3	4	K	
Virágos kőris	<i>Fraxinus ornus</i>		6	2	4	E	
Sárga tyúktaréj	<i>Gagea lutea</i>		5a	6	3	K	
Kis tyúktaréj	<i>Gagea pusilla</i>		6k	2	4	TZ	
Ragadós galaj	<i>Galium aparine</i>		6	7	4	GY	
Közönséges galaj	<i>Galium mollugo</i>		5a	2	4	K	
Tejoltó galaj	<i>Galium verum</i>		5k	3	4	K	
Erdei gyömbér	<i>Geum urbanum</i>		5	4	4	K	
Szúrós hölgymál	<i>Hieracium echinoides</i>		6k	2	4	K	
Ezüstös hölgymál	<i>Hieracium pilosella</i>		5a	1	3	K	
Olocsán	<i>Holosteum umbellatum</i>		5	5	4	GY	

3. függelék a .../2017 (.....) önkormányzati rendelethez

Magyar név	Latin név	Védettség	T	W	R	TVK	Megj.
Apró szirtőr	<i>Hornungia petraea</i>		6a	1	5	TP	
Komló	<i>Humulus lupulus</i>		5	7	0	TZ	
Lyukaslevelű orbáncfű	<i>Hypericum perforatum</i>		5a	3	0	TZ	
Borzas peremizs	<i>Inula hirta</i>		5k	2	4	K	
Füzlevelű peremizs	<i>Inula salicina</i>		5k	4	3	K	
Apró nőszírom	<i>Iris pumila</i>	Védett	6k	2	5	V	
Nemes dió	<i>Juglans regia</i>		5	6	3	G	
Piros árvacsalán	<i>Lamium purpureum</i>		5	5	4	GY	
Bojtorjansaláta	<i>Lapsana communis</i>		5a	4	3	TZ	
Nagylevelű lednek	<i>Lathyrus latifolius</i>		6	3	4	K	
Mogyorós lednek	<i>Lathyrus tuberosus</i>		7	3	4	GY	
Parlagi madármályva	<i>Lavatera thuringiaca</i>		5	4	1	K	
Közönséges oroszlánfű	<i>Leontodon hispidus</i>		5a	4	0	K	
Fagyal	<i>Ligustrum vulgare</i>		5a	4	3	E	
Közönséges gyöngyköles	<i>Lithospermum officinale</i>		5k	2	3	K	
Cseplesz lucerna	<i>Medicago prostrata</i>		6a	1	5	K	
Prémes gyöngyperje	<i>Melica ciliata</i>		6a	1	5	K	
Egymagvú gyöngyköles	<i>Melica uniflora</i>		5a	4	4	K	
Orvosi somkóró	<i>Melilotus officinalis</i>		6	4	0	TZ	
Üstökös gyöngyike	<i>Muscari comosum</i>		6a	2	0	TZ	
Fürtös gyöngyike	<i>Muscari neglectum</i>		6a	2	5	K	
Karcsú gyöngyike	<i>Muscari tenuiflorum</i>		6k	2	4	K	
Apácavirág	<i>Nonea pulla</i>		6k	3	4	TZ	
Sárga fogfű	<i>Odontites lutea</i>		5a	5	0	TZ	
Bíboros kosbor	<i>Orchis purpurea</i>	Védett	6a	3	4	V	
Parlagi ligetszépe	<i>Oenothera biennis</i>		0	6	4	GY	
Szurokfű	<i>Origanum vulgare</i>		5	3	4	K	
Orlay-murok	<i>Orlaya grandiflora</i>		6a	3	5	TZ	
Aszúszegefű	<i>Petrorhagia prolifera</i>		6a	1	0	K	
Szarvaskocsord	<i>Peucedanum cervaria</i>		5a	2	5	K	
Macskahere	<i>Phlomis tuberosa</i>	Védett	5	3	4	V	
Keserűgyökér	<i>Picris hieracioides</i>		5a	2	4	GY	
Hasznos földitömjén	<i>Pimpinella saxifraga</i>		5a	3	3	TZ	
Feketefenyő	<i>Pinus nigra</i>		6	2	5	G	
Bajuszos kásafű	<i>Piptatherum virescens</i>		6k	3	5	K	
Lándzsás útifű	<i>Plantago lanceolata</i>		5a	4	0	TZ	
Réti útifű	<i>Plantago media</i>		5a	5	0	TZ	
Széleslevelű salamonpecsét	<i>Polygonatum latifolium</i>		6k	5	4	K	
Soktérdű salamonpecsét	<i>Polygonatum odoratum</i>		5	3	4	K	
Keskenylevelű perje	<i>Poa angustifolia</i>		5	3	4	E	
Szürke nyár	<i>Populus x canescens</i>		5a	6	4	E	
Nemesnyár	<i>Populus x euramericana</i>					A	ültetett
Homoki pimpó	<i>Potentilla arenaria</i>		6a	1	5	K	
Vörösszárú pimpó	<i>Potentilla heptaphylla</i>		5k	2	4	K	

3. függelék a .../2017 (.....) önkormányzati rendelethez

Magyar név	Latin név	Védettség	T	W	R	TVK	Megj.
Egyenes pimpó	<i>Potentilla recta</i>		6	2	4	K	
Sajmeggy	<i>Prunus mahaleb</i> (<i>Cerasus</i>)		6a	2	5	E	
Kökény	<i>Prunus spinosa</i>		5a	3	3	TZ	
Bársonyos tüdőfű	<i>Pulmonaria mollis</i>		5k	4	4	K	
Közönséges vadkörte	<i>Pyrus pyraeaster</i>		5	3	4	K	
Cser	<i>Quercus cerris</i>		5a	3	3	E	
Kocsánytalan tölgy	<i>Quercus petraea</i>		5a	6	0	E	
Molyhos tölgy	<i>Quercus pubescens</i>		6a	2	5	E	
Kocsányos tölgy	<i>Quercus robur</i>		5a	6	0	E	
Salátaboglárka	<i>Ranunculus ficaria</i>		5a	6	3	K	
Sokvirágú boglárka	<i>Ranunculus polyanthemus</i>		5k	4	3	Tz	
Varjútövis	<i>Rhamnus catharticus</i>		5a	3	4	K	
Cserjés szeder	<i>Rubus fruticosus</i>		5a	5	4	TZ	
Fehér akác	<i>Robinia pseudacacia</i>		5	3	4	GY	
Gyepűrózsa	<i>Rosa canina</i>		5a	3	3	TZ	
Rozsdás rózsza	<i>Rosa rubiginosa</i>		7	3	4	TZ	
Ligeti zsály	<i>Salvia nemorosa</i>		6a	2	4	K	
Réti zsály	<i>Salvia pratensis</i>		6	3	0	K	
Fekete bodza	<i>Sambucus nigra</i>		5a	5	3	GY	
Csabaire	<i>Sanguisorba minor</i>		5k	3	4	K	
Szappanfű	<i>Saponaria officinalis</i>		5a	4	0	TZ	
Vajszinű ördög szem	<i>Scabiosa ochroleuca</i>		6k	2	4	TZ	
Tarka koronafürt	<i>Securigera varia</i>		5	3	4	K	
Sármányvirág	<i>Sideritis montana</i>		7	2	4	TP	
Fehér mécsvirág	<i>Silene latifolia subsp. alba</i>		5	4	0	GY	
Bókoló habszegfű	<i>Silene nutans</i>		5a	3	3	K	
Hólyagos habszegfű	<i>Silene vulgaris</i>		5	3	4	K	
Kanadai aranyvessző	<i>Solidago canadensis</i>		0	7	4	A	
Hasznos tisztesfű	<i>Stachys recta</i>		6	1	5	K	
Olocsán csillaghúr	<i>Stellaria holostea</i>		5a	5	3	K	
Tyúkhúr	<i>Stellaria media</i>		0	5	0	GY	
Kunkorgó árvalányhaj	<i>Stipa capillata</i>		6k	2	4	K	
Sátoros varádics	<i>Tanacetum corymbosum</i>		5	4	4	K	
Szarvaeskás pitypang	<i>Taraxacum erythrospermum</i>		6k	2	0	K	
Sarlós gamandor	<i>Teucrium chamaedrys</i>		6a	2	4	K	
Közönséges borkóró	<i>Thalictrum minus</i>		5k	3	4	K	
Galléros tarsóka	<i>Thlaspi perfoliatum</i>		5	1	4	TP	
Közönséges kakukkfű	<i>Thymus glabrescens</i>		6a	2	4	K	
Magyar kakukkfű	<i>Thymus pannonicus</i>		6a	2	4	K	
Hegyi szil	<i>Ulmus glabra</i>		5a	7	3	K	
Mezei szil	<i>Ulmus minor</i>		5a	7	4	K	
Nagy csalán	<i>Urtica dioica</i>		5	5	4	TZ	
Osztrák ökörfarkkóró	<i>Verbascum chaixii</i> <i>subsp. austriacum</i>		5	3	4	TZ	

3. függelék a .../2017 (.....) önkormányzati rendelethez

Magyar név	Latin név	Védettség	T	W	R	TVK	Megj.
Lila ökörfarkkóró	<i>Verbscum phoeniceum</i>		6k	2	4	TZ	
Gamandor veronika	<i>Veronica austriaca subsp.teucrium</i>		5k	3	4	K	
Borostyánlevelű veronica	<i>Veronica hederifolia</i>		5a	4	4	TZ	
Ostorménfa	<i>Viburnum lantana</i>		6a	4	4	K	
Keskenylevelű bükköny	<i>Vicia tenuifolia</i>		5	2	4	TZ	
Pusztai meténg	<i>Vinca herbacea</i>	Védett	6k	2	4	V	
Mezei árvácska	<i>Viola arvensis</i>		5	4	0	GY	
Kék ibolya	<i>Viola cyanea</i>		6k	4	4	K	
Borzas ibolya	<i>Viola hirta</i>		5a	3	4	K	
Illatos ibolya	<i>Viola odorata</i>		6a	4	4	K	